

Slike z bojišča.

Poroča T. S.

VI.

Ranjenec v sovražnem ognju.

Na ruskem bojišču smo bili. Prejšnji dan smo se krvavo udarili; ta dan smo imeli oddih. Bilo je v decembru, pravi ruski mraz. Posel sem imel ponoči pri straži. Ob enajstih ponoči je prišel stražnik-vojak in zaklical: »Menjajte se!« Truden sem šel s stražniki v gluho noč in postavil stražo na prostore kakor so stali včeraj. Na naši strani je vladal popoln mir. Dalj časa sem se mudil pri raznih stražah, da si prikrajšam noč. Ko pridem do stražnika Ivana, opazil sem, kako nemirno hodi po določenem prostoru semintja, kakor da je ves razburjen nekaj opazil.

»Kaj pa imaš, Ivan, da si tako nemiren na straži?« mu zašepetam.

»Ali nič ne slišite?« Ta glas, sedajle čujem neprestano.

»Saj res,« pravim, »kakor bi nekdo slokal tam ob robu gozda.«

»In ta glas sem slišal že sinoči, ko sem ravno tukaj stražil,« reče Ivan.

»To mora biti kak Rus, ki je že na begu dobil kak drobec od granate.«

No, pa kaj to nas briga. Mi gledamo, da v varnost spravimo prvo svoje ranjence, naj pa še Rusi skrbe za svoje. Saj mora ležati prav tam za robom gozda tik pred ruskimi jarki.«

Čas je hitro minul, šel sem v svoj brlog in se jezil, da sovražnik tako grdo dela s svojimi lastnimi ljudmi, pa truden sem hitro zaspal. — Drugi dan opoldne sem zopet šel nadzorovat straže. Ivan je zopet stal na istem mestu.

»Revež še vedno kliče na pomoč,« mi reče.

Kaj hočemo, mi mu ne moremo pomagati, kdor od naših se tam za robom gozda pokaže, gotovo tudi tam ostane ali mrtev ali ranjen.

A ječanje se je vedno ponavljalo in če je veter potegnil proti nam, sva čisto razločila, kako je siromak jokal in vzdihoval. Vsak vzdih mi je kakor nož zabodel v srce in vesel sem bil, ko sem moral zopet po opravkih v svoj šotor.

Zvečer je naenkrat v gozdu vse oživel. Vojaki so donášali strelivo, patrolje so se menjavale, ordonanci so dirjali, pionirji so nosili kole in bodečo žico, drugi

zopet so prenašali večerjo, tobak. Vse je šlo križem, noč kakor da se je izpremenila v dan. Nakrat se je vse posvetilo, sovražnik je s svetilniki iskal naše postojanke; v hipu smo bili vsi na tleh mirni kakor bi bili začarani. Stražniki so bili nemirni, streljali so na vsak grm, ki se je v vetru zamajal. V našo veliko nevoljo so se to noč tudi topničarji prezgodaj vzbudili in pričeli z divjim streljanjem.

Ob osmih sem zopet nadzoroval straže. Ranjeni Rus je še vedno klical na pomoč, a glas mu je bil že slabjši. »Sedaj bo kmalu konec, pravim Ivanu.«

»Vrag vzemi Ruse, da ga ne rešijo, saj ga morajo tudi slišati,« huduje se Ivan.

»Pa se ravno tako boje iti ponj kakor ti,« mu odgovorim.

»Ne, pravi Ivan; jaz tega več ne prenesem. Dovolite, da grem k poročniku

če tudi jaz grem, ker se na rusko nekoliko razumem.

Urno skočim v svoj šotor, vzamem seboj nekaj patron in obvezil ter hitim z Ivanom do poročnika. Ta je odbral še tri sanitejce z vso opremo in šli smo precej narazen eden od drugega, bili smo namreč izpostavljeni sovražnemu ognju. Urno kolikor je bilo mogoče smo zavili v gozd. Težko smo si v temi delali gaz skozi zaraščeni gozd; z nožem in žago smo si čistili pot in tako smo prišli do velike bukve, kjer smo se za hip odpočili in posvetovali, kam bi jo ubrali, da bi bolje in varnejše hodili. Tipal sem na vse strani, da bi zasledil kje kako stezo. Na tem potu sem se večkrat prevrnil čez mrličce, zadel ob puške in tornistre, naposled sem vendar našel stezo, ki so jo pred nekaj dnevi Rusi nasekali. Hotel sem ravno na-

zaj k tovarišem, kar me tuja roka zgrabi za nogo. Skoro sem okamenel od strahu, vendar se kmalu zavem, zgrabim za puško in namerim.

»Milost, milost, zakliče nekdo pod menoj na tleh. Šklepetali so mi zobje od razburjenosti, kar giniti se nisem mogel in tudi nič odgovoriti.

»Oj vojni tovariš, usmili se me, reši me, da ne poginem, deco imam doma in ženo in ubogi smo, vse je redila moja žuljava desnica!«

Poročnik, ki je čul govorjenje, se mi je približal in me pomiril. Sklonem se in tipam, da bi dosegel ranjenca.

»Pazite, če ni to kaka past, ne bilo bi dobro za vas,« me opozori poročnik in nategne revolver.

»Dajte mi roko,« rečem ranjencu po rusko.

Mrzla, potna, tresočna roka se me je že oprijela.

»Kje imate orožje?« ga vprašam. Ničesar ni imel, gotovo se je z bojišča sem v gozd privlekel z zadnjimi silami. Takrat pa nam je zopet zazvenel na ušesa znani glas, ki smo ga poslušali na straži. Takega groznega ječanja še nisem nikdar slišal v svojem življenju. Naš ranjenec nam je povedal, da njegov tovariš leži tam na njivi izven gozda in že od

včeraj jutraj tako ječi.

Hitro pregledamo korporala ležečega pred nami. Bil je nevarno ranjen na roki in nogi, ki sta bili že zelo zabrešli. Varno kar se je dalo smo ga položili na mehko odejo in ga ognili s plaščem.

»Sedaj imamo enega,« pravi častnik, »pa ta nas ni klical. — Kaj misliš korporal, ali me bodo vaši videli, če ga grem

Človeštvo v borbi s sovražnimi silami . . .

prosit dovoljenja, če ga smem iti rešit. Brat moj pride takoj namesto mene na stražo.«

Ivan je odletel kakor bi ga bil veter nesel in v par minutah je bil že njegov brat mesto njega na straži. Čez kakih deset minut pride Ivan nazaj, ves vesel mi sporoči, da je dobil dovoljenje in da tudi poročnik sam gre z njim. Vpraša tudi,

na njivo iskat,« vpraša poročnik po tolmaču korporala.

Ta je molčal, a ko mu je poročnik namignil, da ga rešimo na vsak način, dejal je odkrito:

»Da, tam vas vidijo!«

Par vojakov z nasajenim bajonetom postavi častnik h korporalu, mi pa gremo naprej skozi gozd, včasih po dveh, večidel po vseh štirih. Tako smo prišli na polje in Ivan ga je kmalu opazil. Prijel ga je za roko in ranjenec je zacvilil kakor kužek, ki zagleda svojega gospodarja.

»Oj Bog, ali ste vendar prišli,« zajecija, a takoj smo videli, da je jako slab. Varno mu potipam roke in noge; ko sežem po levi nogi, se prestrašim, pod kolonom je noge kar zmanjkalo. Bila mu je odstreljena, le za kožo se je še nekoliko držala.

Ker je bil od snega ves moker, nisem mogel dognati, ali mu noga še krvavi. Začutil pa sem, da je koleno ovito z neko cunjo.

Urno smo ga položili na nosilnice in hiteli z njim proti gozdu; prav ko smo bili že v gozdu se je na njivi razpočila prva sovražna granata in za njo še več drugih, ki so vršale tudi po gozdu.

Vendar se je po

neizmernem trudu posrečilo, da smo se z ranjenima prerili skozi gozd in brez nesreče tudi čez travnike. Parkrat ko so švigale nad nami svetlobne rakete, morali smo počakati vsi na tleh, da se ne izdamo. — Poročnik nam je ukazal nesti ranjenca v neko dolinico in tam z njim

počakati, sam pa je hitel naprej, da po telefonu pokliče zdravnika. Z vinom in čajem smo okrepili reveža, ki sta bila mirna in vesela, da sta bila med ljudmi.

Korporal mi je pravil o svojem domu, drugi ranjenec pa ni mogel govoriti.

Med tem je zopet naletoval sneg in težko smo čakali zdravnika, ki je vendar le prišel in obvezal ranjenca toliko, da smo ju mogli prenesti v našo bolnico.

Nikdar ne bom pozabil, kako iskreno sta mi pri slovesu ranjenca stisnila roko, kako hvaležno sta mi zrla v oko.

»Bog plačaj!« zakliče korporal za menoj.

»Kmalu se pozdravita!« mu odvrnem in grem v šotor. Brez večerje sem padel na ležišče in do smrti truden takoj zaspal.

Tako lepih sanj pa kakor to noč še nisem nikdar sanjal v svojem življenju.

Ivan je dobil za to svoje junaštvo hrabrosto svetinjo in stotnik ga je pohvalil pred vsem moštvom, rekoč: »Takih junakov nam je treba, da sovražnik in prijatelj spoznata, kako plemenit in pošten je naš boj, kako naš vojak spolnuje dolžnost vojaka in če treba tudi pri nasprotniku dolžnost usmiljenega Samarijana.« —

Po bitki.

Crednik.

(Iz Bele Krajine. — Spisal Stanko Bor.)

II. (Konec.)

»Ne da,« je vpil kmet Marko in obraz se mu je nabral v jezne gube.

»Ne da,« je ponovil strahoma črednik in se bal, da ga še enkrat pošljejo.

»Da bi ne dal! Hudiča, bomo videli!« In kmet Marko je odločno vstal, vrgel klobuk na glavo in odločnih korakov odšel iz sobe.

»Kam misliš?« je vprašala žena in ga skušala pridržati.

»Naravnost k njemu! Bomo videli, če bo dal ali ne!«

»Nikar ne hodi! Revež je!«

»Kaj mu nismo odločili zastonj stanovanje in hrano? Za plačilo, imamo trgovatnost!«

»Ne hodi, boljše bo tako, če ne greš! Smili se mi!«

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuha.

(Dalje.)

»In ženska? Gospa? Ali je prej nisi nikoli videl?«

»O, moj Bog, ne! In na to bi prisegel. Če ni bila tujka — mogoče iz Indije — potem si je obraz počrnila.«

To se je glasilo sprejemljivo. Gospod Maxwell je vendar pomišljaj, ali bi vsaj polovico tega verjel, kar je dejal Darby. Slednjič je dejal:

»Kolikim si že pripovedoval to istorijo?«

»Niti enemu še ne!«

»Tudi Noney ne?«

»Ne. Saj se pač ženski ne more vsega zaupati.«

»Torej veš za gotovo, da nisi ničesar povedal?«

»Prav gotovo!«

»Potem ohrani stvar zase. Če je vse to res, kar praviš, tiči za zadevo skrivnost. Ali si kdaj pripovedoval komu, da te je gospod Outram vrgel v vodo?«

»Nikomur,« je odvrnil Darby. »Toda, kaj pravim? Moj Bog, pol župniji sem povedal in tudi dejal, da mu bom nekega tepega dne plačal.«

»Tako, tako! Le pazi, Darby, in jezik za zobmi! Lahko bi te prijeli. Že marsikoga drugega so obesili radi manjšega vzroka.«

In gospod Maxwell je vedel, da so usta Darbyju za večno zaprta.

Popoldne je šel doli v hotel in poizvedoval. Izvedel je, da sta tu gospod in gospa Outram. Javil se je, sprejela ga je sama gospa. Bila je zelo v skrbi in grozi in ni zamolčala vzroka. Pripovedovala je, da je njen mož odšel prejšnji dan po večerji in se ni še vrnil. Zadnje dni je bil zelo potrtn in nemiren. Ona sama ne vé, zakaj. Gnalo ga je iz enega kraja v drugega. Zdi

se, da se ga je polastil velik strah, ki mu ona ne vé vzroka. Boji se najhujšega.

Ves hotel je bil pokonci. V vseh srcih je tičala grozopolna mōra. Nekaj se je zgodilo. Vsaj ena oseba je trpela silne muke. Ona pa, najponosnejša in najbolj zaprta, se ni ponižala, da bi komu rekla najmanjšo besedico. Bil je zelo zanimiv slučaj. Gostje so se zbirali v majhnih gručah in se skrivali po kotih in zakotjih, šepetali si na uho in skrivaj kazali na nesrečno gospo. Tako delajo zmerom fini ljudje, če je kdo izmed njih v stiski.

Nekaj gospodov, na čelu gospod Maxwell, se je napravilo iskat. Niso šli daleč, in v trsju so našli prevrnjeni čoln. Malo pozneje so naleteli na plavajoča vesla in klobuk, ki je brez dvoma bil gospoda Outrama. Gospod Maxwell je moral ravno v istem vhodu sporočiti gospe Outram žalostno novico, kjer je bil pred dobrim letom pokazal gospod Outram občudujočim gostom talisman.

Izgovoril je bil ravno običajne fraze, ki so v navadi ob taki priliki, ko se je prikazala neka dama in tik za njo mlada de-

»Če pa ne da! Bomo videli, če bo dal ali ne! O, bomo videli!«

In je šel...

Jure je sedel še zmiraj na tleh ob peči.

»Prišel sem po rog!« je rekel Marko z negotovim in neodločnim glasom, zakaj Juretov obraz je kazal neizmerne bolečine.

Jure je molčal in ni okrenil glave.

»Kaj ga res ne maraš dati?«

Jure je molčal.

»Jure, če ga nočeš dati izlepa, ga boš izgrda!«

Jure je molčal in ni okrenil glave.

V Marku je vzkripelo.

»Jure, daj izlepa!«

Ni dobil odgovora.

»Bomo ga dobili pa izgrda! Rog je naš!« In se je ozrl po koči in zagledal na mizi rog. In se je zveselil v srcu in si mislil! Vzamem ga in grem! Kaj mi vse drugo mar!

Jure pa je stal in oprt na palico napeto sledil pogledom Markovim.

Marko je stopil k mizi in segel po rogu.

»Ne boš! Tako se nismo zmenili!«

In Jure je bil pri mizi — kakor da se mu je rana hipoma zacelila.

»Kako, ti se upiraš nočeš dati izlepa?«

»Sploh ne dam! Roga ne dam!«

Roga ne daš...«

»Nikdar! In če pridete vsi iz vasi! Kaj sem vam storil, da ste mi vzeli čredništvo? Kaj bo ono fante bolje znalo pasti vašo živino ko jaz? Kaj sem to zaslužil s svojo dvajsetletno službo...«

»Saj si bolan, saj ne moreš, saj...«

»Kaj zato slabše opravljam čredništvo, če sem bolan? Kaj se je že katero živinče poškodovalo ali izgubilo pod mojim varstvom? Kaj...«

»Čast ti, Jure ne moremo se pritoževati, ali mi ti hočemo samo dobro! Kaj se boš mučil s svojo bolno nogo po pašnikih! Zaslužil si si s svojim vzornim čredovanjem da se oddahneš, da stopiš takorekoč v pokoj! Dobro ti hočemo, usmiljeni smo s teboj...«

»Nikar mi ne želite na ta način dobrega, nikar ne bodite na ta način usmiljeni z menoj!«

»Jure ti ne razumeš tega! Hej, to bi se vsak drugi zahvalil, nam bil iz dna

duše hvaležen, če bi mu prepustili kočo in mu še hrano dajali povrh — zastonj namreč!«

»Nikar zastonj, ne moram zastonj! Zaslužil si bom, pošteno zaslužil! Pustite mi čredništvo!«

»Vidiš Jure, ne moremo, ker...«

»Ne morete? Potem hvala za vašo dobroto! Pridite in spodite me iz koč...«

»Jure!...«

»Ne maram take dobrote! Marko, kaj naj delam vse dolge poletne dneve sam, sam, brez dela, brez dolžnosti v tej koči? Hrano mi boste nosili, me pitali kakor otroka in čakali, da me odnesete na pokopališče in se me na ta način iznebite...«

»Ne bodi čuden, Jure!«

»Nič čuden! Pustite mi čredništvo, zadovoljni boste vi z menoj, zadovoljen jaz; zaslužil si bom, da prebivam v tej koči, zaslužil hrano.«

»Jure, črednik ne moreš več biti!«

Če pa povem, da lahko s svojo bolno nogo še deset let črednikujem! Kaj bi se nato ozirali! Moja je noga, mene boli, jaz trpim; če ne bi mogel, bi že jaz vedel! Drug vzrok mora tičati za tem!«

»Kaj bi se prerekala! Koča ti je prosta, da ne boš lakote poginil, bomo že skrbeli, črednik pa ne boš! Daj sem rog!«

»Ne dam!«

»Rog je naš!«

»Roga ne dam in ne dam!«

»Kako se moreš ustavljati in ne dati tega, kar ni tvoje, pravemu lastniku?«

Jure je molčal.

»Torej ne daš?«

»Križ božji, to imamo od svoje dobrote! Rog sem!«

Marko je prijel rog. Jure se je vzel, oči so mu zažarele, na lice je vstopila rdečica.

»Proč!«

Jure je pokazal nenavadno moč; sunil je Marka, da se je opotekel.

»Ha, še pretepal se bo! Berač nadežni, boš ti mene suval! Rog daj!«

In se je zagnal proti Juretu, ki je naskok odbil in udaril z rogom po njegovi glavi.

»Berač smrdljivi,« je zasikal Marko.

»Ven, gospodar mogočni!« se je izvilo iz Juretovih ust, in z vzdignjenim rogom se je bližal Marku.

Slovenski fantje pred odhodom na bojišče. Mnogi izmed njih gredo že drugič in tretjič.

klica s popolnoma temno poltjo. Bila je vsa belo oblečena, izvzemši rdeči pas in rdeči trak v laseh. Dama je postala in izrekla gospe Outram nekaj sočutnih besed. Tudi deklica je obstala, in gospod Maxwell je imel priliko proučiti temne, nepremične poteze v obrazu Satara. Satara se je mirno, umerjeno ozrla in resno uprla pogled svojih velikih oči v gospo Outram, dočim je brezbrizno pogledala gospoda Maxwella. Ta je bil tako zatopljen v opazovanje Satara, da je popolnoma preslišal pogovor dam. Zdramil se je iz svojih misli šele, ko so mu prišle na uho besede:

»Da, bil je močan, nevaren veter! Moja pestunja iz Indije je šla na izprehod in se vrnila vsa mokra. Bojim se, da oboli, ker ni vajena tega venomer se menjajočega vremena.«

Satara se je nasmehnila, pokazala svoje bele zobe in šla s svojo gospo dalje.

»Kaj so ti ljudje?« je vprašal gospod Maxwell.

»V Vzhodni Indiji živijo Angleži,« je odvrnila gospa Outram s tiho grozo. »Prišli so šele včeraj.«

»Deklica je pač tam rojena?«

»Da, pestunja je in zelo vdana svoji gospe.«

»Vsekakor boš ti takoj potovala domov,« je ljubeznjivo dejal gospod Maxwell.

»Da bi dalje tu ostala, nima pomena.«

»Jaz bi rada ostala, dokler je sploh še kaj upanja, da izvem kaj podrobnega o nesreči,« je dejala.

On je molčal. Čez nekaj hipov je rekla:

»Včeraj te je hotel Ralph obiskati, deloma iz vljudnosti, deloma radi neke druge zadeve. Ali morda veš, zakaj?«

»Prav gotovo radi tistega nesrečnega prstana. Outram mu je pripisoval čisto praznoveren pomen.«

»Če bi ga bil rešil?« je ona dejala zamisljeno. — »Večkrat je dejal: Da bi ga spet imel! Da bi ga spet imel! Jaz bi ga ne bil smel nikdar dati od sebe!«

»Jaz ne vem. Mogoče bi mu ga bil lahko poslal! Zame tako ni imel nobene vrednosti. Toda ti pač veš dobro, Mabel, kako je on s svojimi zahtevami in pozivi lahko razžalil. Imel je nekaj zaničljivo-

visokega v svoji naravi, česar se je bil vsekakor navzel v Indiji.«

»Da, čisto prav!« je dejala tiho.

»Kadar boš hotela odpotovati,« je nato dejal gospod Maxwell, »to se pravi, kadar boš prav gotova, da moraš opustiti vsako upanje, mi boš povedala, ali ne?«

»Seveda. Prosila te bom za pomoč.«

Po premolku je dejala:

»Jaz nisem še niti vprašala po tvoji ženi? Kaj ne, da se dobro počuti?«

»Da, hvala lepa. Toda že par dni ni nobene vesti od nje.«

»Potemtakem je novica o tvojemu tastu v časopisju pomota.«

»Kakšna novica?«

»Jaz bi je ne bila smela omeniti. Pred nekaj dnevi je stalo v časopisih, da se je smrtno ponesrečil gospod Hamerton — saj se tako imenuje tvoj tast? — ko je junaško poizkušal rešiti dva potaplajoča se otroka.«

»Moj Bog, o tem nisem slišal niti besedice. Temu je krivo moje nezanimanje za časopise. Kakšen časopis pa je bil? In da mi Claire ni nič sporočila!«

Franc Bertonec

iz Lajš pri Selcih, padel junak 19. nov. 1915 na gori Sv. Mihaela. Bil je načelnik selškega Orla. Naj ti je bila mila tehtnica sv. Mihaela!

Jožef Plajer

iz Podsinje vasi v Rožni dolini na Koroškem, padel 12. marca 1916. Na svidenje nad zvezdami!

Tomaž Mrhar

iz Britofa, padel 3. junija 1915. v Karpatih. Spavaj v Bogu!

Ivan Zupan

od Begunj na Gorenjskem, je padel 4. sept. 1915 v Galiciji. V miru počivaj, dragi bratec!

Starešinič Niko

iz Preloke, padel kot četovodja pri Jablonki v Galiciji. Bog s teboj v večnosti!

Janko Kumprej

s Štajerskega, padel v Karpatih. Na svidenje nad zvezdami!

»Čakaj, berač!«

Marko je odšel s kletvijo na jeziku, Jureta je zapeklo in zažgalo na nogi, da se mu je tema delala pred očmi. Znova si je položil jazbečeve masti na rano, položil rog poleg sebe in se zazrl vanj.

Rosno jurjevo jutro; vesela svatba v naravi; vriskanje, petje, veselje, tiho pričakanje, rog pa se ne bo oglasil... Živina bo vsa vesela hitela na sredo vasi — Jureta ne bo... Krenili bodo v stelne — Jureta ne bo... Komu se bi ljubilo misliti na Jurjevo neveselih misli? Ah, Juretu!

Šel bo šepet skozi gozd, drugi ga bodo poslušali, Jure ga ne bo; sanjale bodo breze, Jure ne bo sanjal z njimi; dehtela bo resa, Jure ne bo pil njenega dehtenja; modrovali bodo hrasti, Jure jih ne bo poslušal; smreke se bodo objemale in govorile zaljubljene besede, Jure ne bo prisluškoval!... Škrjanček bo hotel prekositi vse druge tekmece, pa se mu ne bodo dali... tekma bo huda, strastna drugi jo bodo uživali, Jure je ne bo... Prišle bodo krave-vodnice pod okinčane breze in bodo iskale Jureta, da jim podari rdeče soli, Jureta ne bo.

III.

Jure, ali ne greš pred kočjo? Danes je god sv. Jurja! Ali ne greš pred kočjo, da vidiš svetli voz svojega patrona in se mu zahvališ, za vse dobrote, ki ti jih je naklonil od zadnjega godu? Jure!...

Zdaj, zdaj...

Juretovo telo se je zvijalo v neizrečenih bolečinah.

Ta morska granata je treščila v zvonik pri Sv. Luciji. — Ob straneh sta podčastnika Kerševani in Rauker, zadaj je † župnik Fabijan.

Zdaj, zdaj...

Jure je planil pokoncu, se zadel z bolno nogo ob steno, iz prsi se je izvil glas, ki ni bil ne tožba, ne obup, pretresljiv je bil glas in zamolkel. Temno se mi je naredilo pred očmi, mravlje so zagomazale v rani in se po bliskovo razhitele po životu, hitele k glavi...

In tedaj je šel zlat voz, v katerega so bili vpreženi zlatogrivi konji in je na njem sedel sv. Jurij nad črednikovo kočjo...

Odšel je in izgubil za gorami. Na vzhodu je pustil sled, po katerem so se premikala zlata kolesa njegovega voza.

Ko se je Jure nekoliko dvignil in zapazil na vzhodu sled zlatih koles, je omahnil na ležišče in zaprl oči.

Tedaj...

Ni se odprlo nebo, ni zagrmelo iz jasnega jutranjega neba, ni treščilo v vas, ni se zemlja zamajala — na vasi je zatrobil črednik.

Mili Bože, črednik je zatrobil na vasi...

Jureta je vrgla neznana sila iz ležišča, zadel je zopet z ranjeno nogo ob steno, mravljišče v rani je završelo in zašumelo huje in živeje in hitreje kakor poprej, z najhujšo naglico se je razhitelo po životu, po glavi. Ali mravlje v glavi niso naklonile volje. Hotelo ga je vreči zopet k tlam, pa se je siloma ohranil in pretipal do roga.

Da, glej, rog je tukaj, čredniški rog je tukaj!

»Bil je lokalni list. Zelo mi je hudo, ker si moral ravno od mene izvedeti to vest. Zdi se, da nas zasleduje hudobna usoda.«

Strašna vest gospodu Maxwellu ni pustila druge misli. Takoj se je pripravil za odhod.

Gospa Outram je ostala cel dan v sobi. Samo parkrat si je upala iz nje, ko je sprejemala pisma in novine in ko je sama poročala očetu. Ona se je popolnoma vdala in zrla v nesreči voljo usode. In dogodek ni prišel nepričakovano. Življenje, v katerem je imela glavno besedo lažnivost in licemerstvo, če že ne zločin, se ni moglo drugače končati kakor z grozopolnim, tragičnim zaključkom. Prerajena ljubezen gospe Outram do moža je bolela nad njegovo nesrečno smrtjo še podvojila. Bila je razočarana v želji, da bi osrečila življenje, ki ga je bila rešila večje nesreče kot je smrt, v želji, da bi ga osrečila in mu podelila višje smoter. V njenem srcu je živel občutek plemenite boli, ki jo je težil; povzročala jo je misel na izgubljene mož-

nosti. K sreči, tako si je mislila, se je vse naravno zgodilo. On se ni ločil od življenja niti v smrti, niti po lastni roki, niti v tajnostnih okoliščinah. Nepričakovano vihar, lahek čoln: to je ves vzrok nesreče. Risje oči družbe ne morejo odkriti niti najmanjšega suma. V sočutje, ki ga je brala v mnogih očeh, se ni moglo umešati škodljivo veselje.

Ko se je nesrečni dan bližal zatonu, je gospo Outram nekaj prav posebno razburilo. Opazila je, da ni mogla nikdar stopiti iz svoje sobe, da bi je ne srečala deklica iz Indije. Enkrat se je igrala z otroki, drugič je bila sama na hodniku in tiho mrmrala predse indijsko pesem. Toda vedno ji je bila napoti in obračala svoje velike črne oči ter upirala svoj žareči pogled v lepe, bele poteze, ki so hotele z resnim izrazom prikriti notranjo bol. Gospa Outram je postajala vedno bolj nemirna. Ona ni vedela, kako si naj razloži obnašanje deklice. Ko je enkrat šla po stopnicah, ji je Satara prišla navzgor naproti. Umaknila se ji je, a zrla jo je z nepremičnim pogledom. Skozi okno je padala na

njen obraz blede svetloba, in gospa Outram je videla, da je izraz njenih potez star, čudovito star — kakor odrasle ženske, da si se je zdela od daleč šele otrok. Kar je prav posebno opazila, je bil vprašujoči, napol zmagoslavni izraz njenih oči. Bil je izraz osebe, ki jo je pač mogoče zaničevati, toda ne biti brezbrizen do nje, izraz osebe, ki si je očitno lastila pravico deliti njeno bolelost, ki ji pa njen stan brani, da bi to željo razodela.

Ko se je znočilo, se je gospe Outram naenkrat vrnila misel, da morebiti deklica na katerikoli tajnostni način kaj vé o smrti njenega moža. Z boleznim vzdihom se je spomnila besed: »Moja pestunja je bila šla na izprehod in se je vsa mokra vrnila.«

Kaj je nagnilo deklico, ki je celo na solncu trepetala mraza, da se je izpostavila nočnemu hladu?

Toda misel, da bi imela deklica pri njenem možu kaj opraviti, je bila preneumna. Gospa Outram se je bala, da je njena domišljija vsled neprespanih noči in žalosti premagala razum. Toda v človeku živi čudna podzavestna slutnja, kakorkoli

Na vasi trobi črednik, trobi...

Iz Juretovih prsi je prikipelo zariplo hropenje, planil je proti mizi, se zadel ob stol z ranjeno nogo — nov roj mravelj se mu je pojavil v rani — zagrabil rog in ga pritisnil na usta. Pihal je in pihal — glasu ni bilo iz njega. Jezno ga je vrgel za vrata.

Trobenje črednikov še se zmiraj čuje.

Znova je planil k rogu in pihal, pihal v njega — glasu pa ni bilo iz njega. In ga je zagnal ob tla in ga pohodil, pa ga vzdignil in objemal in poljuboval in pritisikal na prsi.

Tedaj je čredniški rog utihnil. — Juretov ni hotel vkljub temu peti. In je šel za kočo in natrgal cvetja in okinčal rog in vrvico, obesil rog na ramo in stopil pred kočo. Ozrl se je na vzhod in zrl dolgo v njega, ozrl se je na lozo in zrl dolgo nanjo, ozrl se je na polje in prisluškoval, ozrl se je na vas, jo motril nekaj trenutkov, nato pristavil rog in izkušal zatrobiti, pa je tako nerodno pihal, da je izvabil le glasove, ki niso bili pravim podobni. Tedaj se je prijel za sive lase in si jih začel puliti, in s povzdignjenim rogom je odhitel v vas.

Otroci so se plahoma in s pritajenimi klici groze razpršili izpod vaške lipe, ko so zagledali hitečega črednika s povzdignjenim rogom, razmršenimi lasmi in z grozo na obrazu, ženske so se križale, ko so ga videle, in če so bile same doma so varno

S turškega primorskega mesta.

zapahnila vrata. Markova žena se je skoraj sesedla od groze, ko je videla, da hiti proti njihovi hiši, on je zapahnil vrata.

»Jezus, Marija...« je ječala žena, ko je Jure razbijal po vratih.

»Molči!« je rekel mož.

»Jezus, in ti si kriv...« je dostavila, ko je Jure odhitel — brez palice in z bolno nogo — pod vaško lipo, kjer je izkušal trobiti, a ker ni šlo, odhitel proti stelnikom.

»Molči!« Kaj bom jaz kriv?!«

Marko je odšel v skedenj mračnega obraza in zaprl z ropotom vrata za seboj.

In ni minulo pol ure, ko je prihitel iz paše novi črednik — gologlav, na pol živ, ves trd od groze in povedal, da ga je Jure zapodil.

»Živino nam pokvari!« so menili gospodarji, stisnili gorjače v pest in odhiteli proti stelnikom. Pa so videli prizor, ki jih je osupnil.

Jure stoji pod belo brezo, okoli njega krave-vodnice; z eno roko jih boža drugo

za drugo, z drugo roko jim ponuja zemlje, prahu in govori: »Na čada, rmenka, liska, na soli, na!« Pes iz vasi, ki je hodil prejšnja leta z njim na pašo, mu pa liže razjedeno rano. Ozrli so se gospodarji in pogledali eden drugega, a Marka ni bilo med njimi...

Ko jih je pa Jure zapazil, je pobesnel, udaril z rogom po kravah in oddivjal v lozo. Hrastje so strmeli nad svojim znancem in se čudili, smreke so se stisnile v strahu, breze so ga pomilovale, ptički so nehali peti in so bežali pred njim...

Jureta pa ni videl nihče več razen vaščana, ki je šel po drva in ga našel z razbito glavo ležati pod hrastom — rog je krčevito pritisikal na prsi.

P. Frančišek Ambrož.

Pater prijor usmiljenih bratov v Gorici, pri katerih je P. Frančišek zadnji čas prebival in opravljal svoj duhovn. poklic, je 13. t. m. tukajšnjemu frančiškanskemu provincialu sporočil: S solznimi očmi Vam naznanim žalostno sporočilo, da je danes 11. aprila ob 10. uri zjutraj našega dobrega p. Frančiška v njegovi celici zadela sovražna granata in ga težko ranila. Kos granate mu je prebil jabolko v grlu, ga ranil na plečih in na rami na levi strani in mu oddbil levi kazalec. Naš primarij dr. Weinlechner je prišel nemudoma in ga ukazal takoj pripeljati v divizijsko bolnišnico, kjer so ga takoj operirali. Stanje veleč. g. p. Frančiška je zelo nevarno, vendar zdravniki upajo, da bo morebiti ostal pri življenju, ako ne pridejo vmes komplikacije. Sprejmite moje iskreno sožalje pri tej nepričakovani nesreči, katera nas je toliko bolj zadela, ker je nam bil veleč. p. Frančišek v vsakem oziru zvest in ljub prijatelj. Fr. Longin Horák. — Od druge strani se nam piše: Strašna vojska je zagrabila s svojo železno roko najpogumnejšega nevojaka ob fronti, Vašega dopisnika p. Frančiška. — Stanoval je pri usmiljenih bratih v Gorici, opravljal službo angelja tolažnika bolnikom in čč. bratom, varoval svetišče na Sv. Gori, in pomagal

jo že imenujejo, ki prehitijo odkritje vsake skrivnosti in sklepa na svojo lastno pest. Gospa Outram se ni mogla otresti strahu, da se ne bi izkazalo, če se pojasni smrt njenega moža, da je deklica bila kolikor toliko udeležena.

S to mislijo je šla okoli enajste ure, ko so že ugašali luči po hodniku, po stopnicah navzgor; na ovinku se je skoraj zletela v deklico. Vsled čudnega občutka nevolje se je naglo umaknila, kar je deklica dobro opazila. V istem trenutku so se odprla na bližnjem hodniku vrata in slišal se je pritajen ženski glas:

»Satar! Satar! Hitro! Luči bodo ugasili in ti boš morala iskati pot v temi!«

Gospa Outram se je z eno roko prijelja za ograjo, drugo je položila na razbijajoče srce. Deklica je opazila to kretnjo in njeno lice je preletel režeč smehljaj; njeni zobje so se zasvetili v temi. Okoli njenih ust sta ležali dve globoki črti, ki sta se gospe Outram zdeli kot črti stare čarovnice.

Toliko da je Mabel imela še toliko moči, da je dospela v svojo sobo, kjer je

omahnila vsled strahu popolnoma brez moči na naslonjač.

Drugo jutro je gospod Maxwell prejel od svoje sestričine pismo, da si je vse pripravila za odhod v Killarney, od koder jo bo brzovlak peljal v Dublin. Takoj se je podal k njej. Tudi on je bil že pripravljen za pot.

Peljala sta se s poštnim vozom v Killarney. Med vožnjo sta izpregovorila samo par besedi. Molče je stopila gospa Outram v svoj voz. Ko se je gospod Maxwell poslovil, mu je pogled ostal za hip na njenih nepremičnih potezah. In ni ga presenetilo, ko je videl, da so se zbrale v njenih očeh solze in polzele po licu. Vedel je, da so solze ponosne žene solze žalosti in nesreče. In nista se videla nikoli več.

Čez nekaj tednov težkega trpljenja se je tudi stari major podal k počitku. Vedno in vedno je ponavljal željo, da bi rad videl »Boba«, »ubožega Boba«.

Gospa Outram je odpotovala v tujino.

V velikih hotelih Veveya, Montreauxa, Kap. Martina je bila visoka, molčeča, pred časom osivela gospa, ki se je obnašala tako resno in dostojanstveno in ni z nikomer izpregovorila besedice, predmet radovednega opazovanja od strani gostov. In gotovo jim je bilo mnogo na tem, da bi zimске večere preživeli prijetno, če je kdo predlagal ušibati, ali ima »svojo zgodbo«.

XXXVIII. »Quasi per ignem.«

Pri padcu s pečine se gospod Hamerton ni ubil. Toda ribiči, ki so na vso moč priveslali, da bi rešili otroka, so ga z največjo težavo izvlekli iz vode, ki je pljuskala okoli njega. Bil je popolnoma nezavesten. Edino, kar so mogli storiti, je bilo, da so ga odnesli na varno, dokler ni prišel voz iz Brandon-Halla. Nosili so ga oprezno kakor junaka, ki je brezdvomno daroval svoje življenje, da bi rešil otroka strašne smrti.

(Dalje.)

Razširjajte „Ilustrirani Glasnik“!

ob nedeljah vlč. g. župniku v Grgarju. V ponedeljek, 10. t. m. se je sprehajal po vrtu — dve granati sta mu leteli čez glavo in pokvarili več sob v bolnišnici. — »Pojdite z vrta!« ga kličejo. — »Pa saj vidite, da je tam bolj nevarno kot tukaj«, je dejal hladnokrvno. V torek je bil zopet na vrtu do pol enajstih dopoldne; prišel je v svojo sobo, nekaj trenutkov, že je prižvižgala 10 cm granata od Kalvarije skozi okno in vrata neke prazne sobe na hodnik pred vrata p. Franca, je tam eksplodirala, in prodrla v pritličje. Kosci železa pa so prebili njegova vrata in ga ob mizi podrli na tla. Goltanec mu je bil gladko prerezan, kos železa še v vratu, na levi strani tik ob rami velika luknja v prsi in plečna kost zdrobljena; na levi roki odtrgan kazalec in sredinec za en člen krajši. Našel sem ga pred operacijsko sobo na hodniku v krvi — preoblačili so ga za operacijo. Spoznal me je. »Kje sem, kaj se je zgodilo, kedaj je bilo to?« Vse je brž razumel. »Ne morem se spovedati.« Kri mu je vrela iz ust. Mirno in zastopno je z menoj obudil kesanje in spremljal podelitev sv. poslednjega olja ter papežev blagoslov. Prišel je njegov sobrat P. Aleksander iz Kostanjevice, ni ga več poznal. Prepeljali so ga v žensko bolnico. Bog ga je poklical na plačilo. Priporočamo ga v molitev.

P. Frančišek je bil zvest sotrudnik našega lista in nam je poslal on slike ruševin na sv. Gori.

Svetovna vojska.

Zadnji teden se na bojiščih ni dogodilo nobenih posebno važnih vojnih izprememb. Povsod so se vršili manjši boji, ki pa niso prinesli nobenih odločilnih uspehov. — V Besarabiji se Rusi pripravljajo za nove napade in še vedno žive v tej misli, da je tam mogoče prodreti našo fronto. Govori se o velikih novih ruskih armadah, ki se pripravljajo za ta poskus. Z ruskega severnega bojišča ni nobenih

sporočil. Zdi se, da so Rusi utrujeni vsled velikih izgub na tem bojišču. — Na laški meji venomer pokajo topovi; hujši boji so bili pri Rombonu in okrog Kerna. Bolj živahno je bojno gibanje na Tirolskem. — Okrog Verduna se krog nemških čet vedno bolj tesni, ker nemške čete vedno bolj pritiskajo, a vsled silnega sovražnega odpora le počasi napredujejo. — Iz rusko-turških bojišč ni novic, ker baje neugodno vreme zadržuje važnejše dogodke. — V Mehiki Amerikanci zasledujejo čete generala Villa, vendar vse kaže, da združene države ne kažejo posebnega veselja zasesti severno Meksiko, ker se boje kaj bi na to rekli Japonci. — Na Kitajskem pa divja meščanska vojska. Cele pokrajine so nezadovoljne s sedanjim predsednikom, ki bi se bil rad dal oklicati za cesarja, pa Japonci tega niso dovolili. Sedaj pa splošno govore, da bo moral predsednik odstopiti ako hoče, da se mir vrne v državo. Uporniki dobivajo podporo od Japoncev, ki na vsak način hočejo svetovno vojsko izrabiti in si važne dele Kitajske saj gospodarsko osvojiti.

8. aprila. Nemške čete so pri Verdunu osvojile grič Termiten in ujele 700 sovražnikov. — Na laškem bojišču so naši na Doberdobo pregnali iz nekaterih naprej potisnjenih podkopov. — Južno od Mrzlega vrha so naše čete vzele Lahom neko postojanko in privedle 43 ujetnikov.

9. aprila. Laški topničarji so na Goriškem obstreljevali naše kraje za našo bojno črto. — Naši topovi so uničili pri Ločniku veliko laško letalo, ko se je izkrcavalo. Na Tirolskem se je sovražnik ustalil ob cesti Ponale v nekaterih jarkih

južno od Sperone. — Nemci so pri Verdunu odrezali Bethincourt, ujeli 800 sovražnikov, dva topova in 14 strojnic.

11. aprila. Lahki so hudo obstreljevali Devin, južni del Gorice, bolnišnico pri

Cesarjeva pisarna.

Sv. Petru, na Koroškem Jerberg in Ukve, na Tirolskem Levico in Roveredo. — Nemci so pri Verdunu ujeli 1540 Francozov in odbili vse francoske napade.

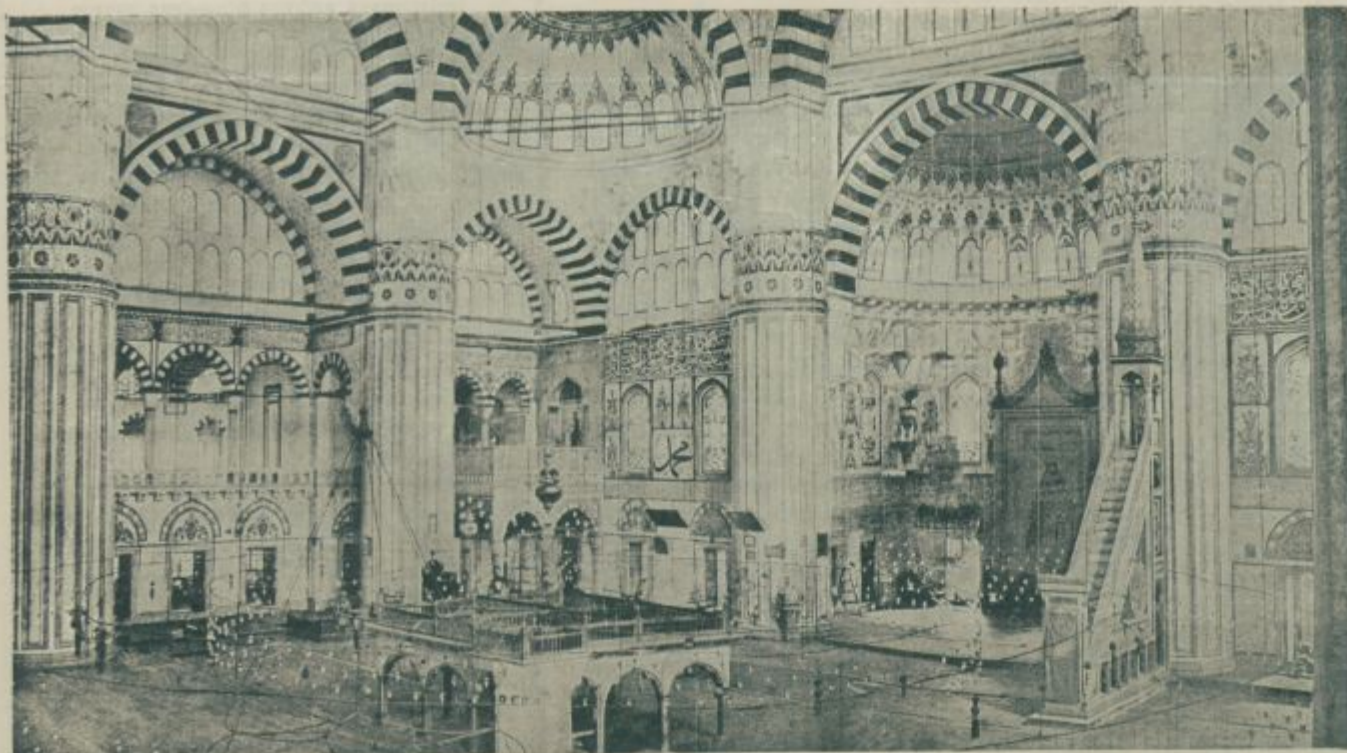
12. aprila. Pri Rivi so naše čete zopet pregnale sovražnika iz postojank južno od Sperone. Napad Italijanov je popolnoma odbit.

Novi čas.

Na Nemškem bodo ponoči od 30. aprila na 1. maja premaknili uro od enajstih na polnoč. 1. maj se bo torej začel pravzaprav 30. aprila ob enajstih ponoči. Skoro gotovo bomo nemškemu zgledu sledili tudi mi že iz vojaških ozirnov. Kakor Nemci, upeljejo novi čas tudi Francozi in Angleži. Ravno tako bomo pa 30. septembra ponoči ob polnoči in ob eni šteli polnoč. Noč od 30. aprila do 1. maja bo za eno uro predolga.

Kakšen je namen? Dvojen: zdravstven in denaren. Navajeni smo doslej pozimi in poleti

Balkan.

Notranjost Solimanove mošeje v Drinopolju.

spati do ene in iste ure, delo naše se prične ob šestih, sedmih ali osmih, vedno enako. Koliko časa izgubimo na ta način poleti, koliko svetlobe in s tem koliko zdravja! Z novim časom bo pa cela srednja Evropa pridobila jutraj uro svetlobe za delo. Ker bo to le poleti, ne bo treba nobene luči, nobenih stroškov. Kaj pa zvečer? Delavec, ki je delal dosedaj do šestih, bo odslej samo do petih, zopet bo prihranil čas zase in za svoje zdravje. Podjetja, ki so zapirala svoje prostore ob desetih, jih bodo sedaj ob devetih, namesto ob eni, že ob polnoči. Seveda pa bo naša ura kazala deset oziroma eno, ker bo ves čas premaknjen. Koliko se bo prihranilo na luči. Za Nemčijo so izračunali v peterih poletnih mesecih 130 milijonov kron, za nas 100 milijonov prihranka.

Prvi se je s tem vprašanjem bavil znameniti angleški stavbenik in član angleške astronomske družbe Viljem Willett. Že l. 1909 je predložil poslanski zbornici načrt, naj bi se v svrhu boljšega izrabljanja solčne luči vsako aprilovo nedeljo pomaknil kazalec za 20 minut naprej, ravnotako pa vsako septembersko nedeljo nazaj. Že so mislili, da bo šlo, a zadnji trenotek so predlog zavrnili, češ, da bo preveč dela in sitnosti. A Willett ni odnehal. Stopil je s svojim načrtom pred zbornico zopet l. 1910, potem 1911, 1912 in 1913. Leta 1913 je bilo za vpeljavo novega poletnega časa 285 poslancev in 50 lordov. Podpirale in zavzele so se za predlog štiri grofijske zbornice ter okoli 900 mestnih zastopstev, nadalje 78 trgovskih zbornic in »združene trgovske zbornice«, 400 političnih in gospodarskih društev itd. Tudi angleške kolonije Kanada, Nova Zelandija, Nova Fundlandija in Novi Južni Wales so se izrekle za novi čas. Vojska je pokopani načrt zopet privlekla na dan, in da prihranijo luč, bodo vpeljali Angleži izpremembo, a ne popolnoma po 20 minutah, ampak kar za celo uro in sicer 3. nedeljo v aprilu in septembru. Ko so

se na Angleškem še posvetovali, so na Francoskem že sklenili, a z izpremembo, da novi čas ne velja samo do oktobra, ampak dokler traja vojna.

Sledila je Nemčija. Glavi zagovornik premaknjenega časa je tajni svetnik pl. Böttinger. Podpirale so ga zlasti razne trgovske zbornice. V seji pruske gosposke zbornice dne 18. maja 1912 je vložil na vlado, zlasti na ministra javnih del prošnjo, naj se poletni čas nanovo uredi. Istega leta 24. avgusta se je odsek trgovske skupščine

General Gallieni, bivši poveljnik Pariza.

izrekel v tem smislu. Böttinger je na podlagi Willettovih brošur izračunal, da bi prihranili v petih mesecih za Nemčijo 154 ur dnevne svetlobe, in če računimo ceno umetne luči na uro poldruhi vinar, je 130 milijonov kron.

Doslej smo uravnavali svoje ure po 15. meridianu vzhodno od Greenwicha, sedaj jih bomo pa po 30. Pri nas v Ljubljani se je dosedaj solčna ura skoro natančno vjemala z železniško, sedaj bo solnce stalo na najvišji točki ob eni. Največ pomislekov so imeli zaradi vozniških redov na železnicah; a pruski železniški minister je izjavil, da bo tudi to šlo brez posebnih težkoč, zlasti še, ker stopi 1. maja drug vojni red v veljavo in ker potujočega civilnega občinstva sedaj itak ni veliko.

Francoski poslanec Andrej Honnorat je poleg drugega v svojem predlogu za vpeljavo novega časa rekel tudi to: V primeri z lanskim letom moramo poleg splošne draginje plačevati tuji denar za 12 do 14% dražje nego letos. To in druge okoliščine nas silijo k največji štedljivosti. In ta namen ima tudi premaknjenje ure, prihranili bomo veliko na svetlobi in kurjavi. Ker pa nihče ne bi hotel biti samodsebe tako požrtvovalen, zato je najbolje, če odredi država splošni blagor.

Pri vsemtem se seveda niti od daleč ne more izračunati, koliko bodo ljudje vsled prikrajšanega dneva manj zapravili.

Bernardo Maharna

novi predsednik portugalske republike — angleške sužnje. !)

Založnik.

Mlad pesnik je ponudil knjigarju-založniku svoje pesmi, da mu jih odkupi, založi in izda. — Čez mesec dni pride pesnik po dogovoru k založniku, ter vpraša, kaj je z njegovimi spisi. — Založnik išče in brska dolgo časa med skladanicami raznih rokopisov. Ko vkljub dolgemu iskanju pesmi ne najde, se opraviči pesniku rekoč: »Oprostite, ne morem jih najti, sem jih — založil.«

Dobro je sklanjal.

Pesnik in satirik Saphir se je nekoč izprehajal po Dunaju. Ko je ob voglu zavil, je pljunil in je s pljункom zadel na obleko počestne ženske, ki mu je prišla nasproti. — Ogrožena je zaupila nad njim: »Izvržek iz vržka!« Saphir pa je mirno rekel: »Le sklanjajte naprej:« »izvržku izvržek!«

Kanibali

(ko so požrli meščana iz Monakovega): »Kaj, ko bi mi sedaj imeli še pivo, ki je poteklo skozi to-le grlo!«

Fellerjev dobrodejni, oživljajoči rastlinski esenčni fluid z zn.

„ELSA-FLUID“

odpravi

bolečine v udih.

12 steklenic franko 6 kron. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 331 (Hrvatska). Nad 100.000 zahvalnih pisem.

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani

registrirana zadruga z omejeno zavezo

Dunajska cesta (uradni prost. I. nadstr.)

priporoča svojo

- zalogo vsakovrstnega kolonijalnega in specijalnega blaga;
- zalogo najboljših mlekarških izdelkov: sira, masla, kondenziranega mleka;
- zalogo zajamčeno pristnega vina iz Kranjske, Štajerske, Ogrske, Hrvatske, Istre in Dalmacije, najboljših domačih slivovk, tropinovca, konjaka in ruma. (Kleti v Spodnji Šiški št. 152);
- zalogo vsakovrstnih kmetijskih strojev. Strojnik vedno na razpolago;
- zalogo raznih močnih krmil, gnojil in modre galice.

ALOJZIJ TRINK

STAVBNO IN POHIŠTVENO MIZARSTVO
LJUBLJANA, LINHARTOVA UL. 8

SE PRIPOROČA CENJEN. OBČINSTVU V LJUBLJANI
IN NA DEŽELI ZA IZVRŠITEV VSAKOVRSNIH DEL

IZDELOVANJE

ŽNIDERSIČEVIH PANJEV

Urar in zdravnik.

V Trstu je živel urar, ki je bil alkoholik in je rajše gledal polne kupice žganja nego pokvarjene ure. Redko ga je bilo videti pri njegovem poslu doma; hitro je zaslužil nekaj kronic, ako se je le par ur mudil z delom. Toda teh s popravljanjem ur zasluženih kronic ni mojster nič cenil, zdele so se mu prenavadno zaslužene. Rajši je stikal po mestu okrog zlasti ob pristanu, pri ladjah, ki so prihajale in odhajale; tu je bilo zanj bolj zanimivo delo. Tukaj so tihotapili razno blago, kavo, tobak, tuje smotke. V tem je bil naš urar res mojster, tu mu je teklo delo res kakor ura. In pa ta vesela družba čez dan in zvečer: Pri vsaki kupčiji je bila pijača in to so bila za našega urarja njegova nebesa. — Ko je tako natrkan pozno v noč kolovratil po mestnih ulicah, čutil se je kralja in vse, tudi cela cesta, je bilo njegovo.

Pa še drug posel je imel naš urar. Po svojem političnem prepričanju je bil brez prepričanja. In to mu je prav hodilo ob času volitev za mestni ali državni zbor. Bil je zaupnik pri vseh strankah; kar je zvedel tajnega, zaupnega pri eni stranki, nesel je gorko vodstvu druge stranke. Ni bilo mnogo, kar je izvohal, a včasih se mu je vendar kaj posrečilo. In takrat je dobil bogato nagrado. Ob času volitev imajo namreč vse stranke dovolj denarja. Drugi pot seveda, če so ga zasačili pri izdajanju strankinih skrivnosti, je dobil tudi po grbi, toda za to se ni dosti menil; prvič, ker se mu je kaj takega prigodilo le izjemoma, in drugič zato, ker so se bila njegova pleča v viharjih življenja vsemu privadila.

Zanj so se volitve vselej srečno izvršile. Ker je ena stranka gotovo zmagala in ker je bil on zaupnik pri vseh strankah, zato je on vselej zmagal in je bil gotovo tudi vselej pričujoč, kadar so zmagovalci popivali na zdravje in na račun novoizvoljenih poslancev. Govoril on ni na teh tako slavnostnih zborovanjih. Bil je skromen mož, poznal je svoje moči in zadovoljeval se je s — pijačo, seveda s to pa ni bil tako hitro zadovoljen. Bil je med zadnjimi, ki so še pozno v noč po mestnih ulicah s hripavim glasom in ob nestalni hoji proslavljali nove ljudske zastopnike.

Trpljenje takih vročih dni, več denarja ali udarcev kakor sicer, vse to je vplivalo slabo

Lahi pri delu ob Soči.

na zdravje našega mojstra. Alkohol, ki ga je častil kot svojega malika in ki mu je daroval vse svoje moči, prav posebno tudi svojo voljo, se je pokazal tudi pri njem sovražnega človeškemu zdravju. Zbolel je in pot njegova težka in neprijetna ga je ob takih prilikah vodila v mestno bolnico, kjer je bil že star znanec.

Zdravnik-primarij ga je prijazno sprejel in brez preiskave — poznal je že od daleč njegovo bolezen — mu je odkazal posteljo. — Vsak dan ga je obiskoval, dovolil mu včasih

kot moder mož tudi požirek opojne pijače in tako sta si postala sčasoma prav dobra znanca.

»Kako to,« ga ob neki priliki vpraša zdravnik, »da ne ostanete pri svojem delu, saj urarji dobro izhajajo in imajo lepe zaslužke?«

»Gospod doktor,« odgovori naš mojster. »Urarstvo bi bilo dobro, ko bi ne bilo pijače.«

»Glejte,« nadaljuje zdravnik, »jaz imam pokvarjeno uro. Rad bi Vam jo dal v popravilo, kadar ozdravite.«

»Če je ura jeklena, mi jo le prinesite. Če je pa zlata, pa jo dajte drugemu v popravilo, ker za zlate ure je preblizu mene zastavnica in ne mogel bi se premagati, da ne bi je tja zanesel.«

Zdravnik se je smejoč poslovil od njega in sam seboj govoril: »Dober, pošten človek, a brez volje je, ker jo je daroval svojemu maliku-alkoholu.«

Zlata žila. Ako krvavi, ne smeš uživati nič kislega. Za notranje krče vsled zlate žile pij rmanov čaj in devaj gorke obkladke rmanovega cvetja. Za žganje in rezanje v zadnjem črevesu pomaga vbrizganje mlačne izkuhe stolčenege lanenege semena, mrzel obkladek na dotičnem kraju, po obkladku namaži žilo in ustje črevesa z lanenim oljem ali z lojem. Kdor ima to nadlogo, naj nikdar ne sede na mrzel ne na vroč kamen, mokro travo, ker mu udari rad prehlad na pljuča ali kam drugam in je večkrat krvavenje nosu ali pljuč le nasledek, ker se je prehladila zlata žila. Zlatožilni se mora varovati, da se ne prehladi v noge, ne sme sedeti kar naprej, ampak mora večkrat vstati in se gibati. Poblazinjeni stoli niso dobri, ker pospešujejo vročino. Pleteni stoli so najboljši in to bodisi slamnati ali iz rogoznice. Dolgo bdenje, alkohol, tesna obleka, podveze škodujejo. Najboljše varstvo, da se ne naredi zlata žila, ali če je, da se ne razboli, je redno umivanje z mrzlo vodo, zjutraj in zvečer. Tudi polivi na stegna ali vsaj umivanje stegen do kolen z mrzlo vodo.

Na kurje oko in na ognjetince naveži kosček limone, to omeči trdo kožo in izvleče bolečine. Tudi namakanje z gumijsvo raztopino omeči kurje oko. Rezanje in izdiranje korenin je nevarno, ker se zastrupi lahko kri. Tudi za bolečine po rezanju je limona najboljši lek, ker izvleče strup in vročino.

Trudnost prežene češarkova kopelj za noge. Skuhaj dve pesti suhih češarkov in treh litrih vode in postavi noge v to gorko vodo, čez deset minut izdrgni noge z debelo oteračo od kolen doli, in čutil boš kakor da si se prespal.

Krompirjev strup. Pri neolupljenem krompirju je treba zdaj pred kuhanjem izrezati oči, ker je začel krompir poganjati in je v njem več salonina kakor jeseni. Posebno nezdrav je krompir, ki je v zadehli, mokri kleti. Voda, na kateri se je kuhal cel krompir, je škodljiva prešičem. H krompirjevi juhi je treba dosti petersilja in majarona, nekateri svetujejo tudi, da se odlije voda, ko je krompir prvič prevrel. Ljudstvo pravi, da je mrzel krompir tako strupen za bolehave ženske, da dobé lahko pljučnico ali udnico, če olupli velike množine mrzlega krompirja. Marsikdo, ki je letos prisiljen uživati več krompirja kakor druga leta, čuti, da mu ni kaj prav. Človek se pač nabaše, da ni prazen... Črna kava s kumino brani, da se razpase bolezen po krompirju po životu ali kmalu pravijo, da bo težko dobiti prekomorske kave, ostala bo kumina. Treba jo bo pražiti in zmleti. Pomaga za bolečine v črevih in napenjanje.

Pirhi. Kuhan in napisan piruh ali pisanka je največje veselje otrok, ki ga podeduje rod za rod, žal, da ne pozna in ne razume več sedanjí svet spoštovanja do piruhov in njih globoki pomen. Zanimarja se tudi pisanje, ki je bilo nekdanj visoko razvito. Jajca, kuhana in naslikana, so lepo velikonočno darilo. Prav priprosto in hitro napišeš kuhano jajce, če ga oviješ s podobnicami, ki se prilepijo na lupino. Opišejo se lahko tudi s srebrnim ali zlatim tušem. Bela jajca opišejo dečki pred kuhanjem s svinčnikom, kar pride prav lično. Opišejo se po starem z raztopljenim voskom ali s stearinom, že kuhana pa z nožkom. Kmečki fantje naredo to prav lepo. Za barvanje jajc na rdeče se kuha košenilja, za roza črni lub, za višnjevo vijolice, za rjavkasto čebulina lupina, za rumeno žafran, za zeleno spinača ali tropotec, za zamolklorjavo kavina gošča. Kuhano jajce dobi lep lesk, če ga izdrgneš s šepovo kožo ali z oljem. Prav lepo bo kuhano jajce, če navežeš prej okoli njega kak list, jajce je recimo zamolklo rdeče, list je bel, ako deneš jajce še malo v barvilni krop, bo list blede rdeč. Jajce se pobarva lahko tudi s črnim špiritnim lakom ali z barvastim pečatnim voskom, ki je raztopljen na špirtu. Predno se lak strdi, se vtisne vanj zlata ali srebrna kitajska oblata ali zdrobljenega stekla. Tako jajce, če ni premajhno, je prav lepa sladkornica, če odpreš previdno na vrhu, izprazni in vpopaj vanj svilen mošnjiček, napolnjen sladkorčkov. Napravi se lahko tudi stol ali voziček za jajce. Zveži tri svinčnike ali druge tenke paličice tako, da stoje, in postavi jajce v sredo. To so malenkosti, ki delajo otrokom dosti veselja.

Pirhi iz vaniljine smetane. Za smetano stepi štiri rumenjake in 60 gramov stolčenege sladkorja, vmešaj četrt vina, kosček vanilije, postavi na ognjišče toliko, da se strdi, ohladi in primešaj štiri listke gelatine in dva beljaka. Porcelanasto posodo za jajca namaži od znotraj s finim oljem, napolni s smetano in postavi na hladno. Drugi dan stresi jajca v globok pladenj in zalij dno pladnja s tekočo vaniljino smetano. Tako izgleda, kakor da stoje ta narejena jajca na svoji konici. Ta jajca, oziroma smetana se pobarva lahko s špinačo zeleno, s čokolado rjavo, s košeniljo rdeče, s korenjevim sokom rumeno.

Piruhi iz čokoladnih piškotov. Razpeni šest rumenjakov in 300 gramov sladkorja, po-

Manj priporočljivo kokošje plemo: Laška kura.

tem primešaj prav polagoma 300 gramov moke, dva beljaka, par kapelj ruma in nazadnje še kvasni prašek. Modlo z obliko jajec namaži in napolni do polovice s testom in speci v pečici. Ta jajca so pravi velikonočni oblizek pri kavi ali čokoladi. Kdor hoče napraviti jajcim tudi glasuro, razpusti naj na petih žlicah vode za lešnik masla, osminko kilograma sladkorja in malo zribano vaniljino čokolado. Ko je zavrelo, povaljaj jajca v tem in jih osuši na rešetki za jajca.

Kdor ima Wekove posode, si pripravi lah-

ko še boljše jajca: Raztepi štiri beljake, primešaj 6 rumenjakov, 150 gramov sladkorjevega prahu, sok in lupino od pol limone. Stepaj še četrť ure, primešaj 75 gramov pšenične moke, namaži in potrosi posodo, napolni do polovice, postavi v vodo, ki ima 30 stopinj toplote, in segrej vodo do 80 stopinj, v tej naj

prevlečeno pekačo, potresi kupčke s sladkorjem in postavi v pečico (ki ne sme biti prevročja) toliko, da se posuše, nato jih vzemi lepo z nožem raz pekačo, napolni s stepeno smetano in s stolčeno vanilijo in stisni po dva komadiča vkup. Se morajo kmalu zaužiti, sicer se razležejo.

Pomlad — Ali si že slišal kukavico?

stojte 20 minut, potem pusti, da se ohladi. Drugi dan izvrtaj z žlico iz piškotne mase v posodi jajca; pri tem pa je treba ročnosti.

Žolica iz polenovke. Prvo vodo odlij, ko je zavrela. Na $\frac{3}{4}$ kg ribe daj $\frac{3}{4}$ l vode, $\frac{1}{4}$ l kisa, čebulo, lovorjev list, par zrn popra in zelenjave. Ko je riba kuhana, vzemi jo vun in razkosaj v primerne kose, naloži jih lepo v namizno skledo in obloži z zelenjavo, z rezinami kumaric in čebulice. Izkuho precedi in začini z vinom, da bo kislata; če je potreba, jo porjavi z zrnom cikoriije in raztopi vanjo (32 gramov na liter) želatine. Žolico premešaj večkrat; kadar se gosti, jo zlij na meso.

Velikonočna presnjača. Opari 250 gramov riža in izplakni z mrzlo vodo, potem skuhaj riž na oslajenem mleku prav do mehkega in pretlači skozi sito. Iz jajec, masla in moke zamesi prožno testo in razvaljaj malo bolj debelo kakor za navadne rezance. Bolj ko je fino to testo, boljše je presnjača. Rižu primešaj obrisek limone, osem rumenjakov, 125 gramov rozin, 250 gramov pinjol, 300 gramov sladkorja in beljakovega snega. S tem se obloži testo na debelo in zavije. Speče se pri neprehudem ognju. Je jako stara jed, ki se uživa v Kastavščini (Istra) tudi na svatbah, prejšnje čase so devali namesto riža kašo ali kuhano pšenico. Če je testo dobro narejeno, se kar topi v ustih.

Šartelj z natronom (Gesundheitsgugelhupf). Ni slovenska jed, a je silno lahek za želodec, pa tudi narediti ga je lahko. Raztepi v skledi 250 gramov masla in toliko stolčenege sladkorja, primešaj polagoma sedem celih jajec, deset žlic mleka, tri žlice dobrega ruma ali drugega žganja, obrisek limone, prašek vanilije in 500 gramov fine moke. Ko je to dobro stepeno in gladko, vmešaj še 20 gramov vinskega kamna in 7 gramov dvojnokislega natrona, namaži modlo dobro, potrosi z drobtinami ali z moko, deni testo noter in hitro v vročo pečico. Peče se eno uro v hudi vročini. Soliti se ne sme.

Ljubčki. Stepi šest beljakov, da bo trd sneg, primešaj tri četrťine stolčenege sladkorja in par žlic pomarančine vode. Te ga devaj za oreh velike kupčke na segreto in z voskom

Orešnice. Raztopi $\frac{1}{2}$ kilograma kandisa, vlij vanj $\frac{1}{4}$ litra sladke smetane in žlico surovega masla, mešaj, ko je zavrela, še 10 minut, potem primešaj $\frac{1}{8}$ kg zribanih orehov ali razsekljanih smokev ali rozin in zlij v namazane plitve krožnike. Ko se strdi, razreži.

Kuku!

Kadar prijezdi vitez sveti Jurij na zelenem konjičku v deželo, kadar ozeleni gozd, tedaj kmalu čujemo veseli glas kukavice, ki se med prvimi ptiči vrne z juga v naše kraje. — Kako skrivnosten ptič je kukavica. Pozna jo naša narodna pesem, znamenje, da je kukavica tesno spojena z našo dušo.

Kako težko spomladi pričakaš jutro, da prvič slisiš kukavico. Plaha je kukavica in ljudem malo poznana. Pa tudi naravoslovci-ptičarji imajo s kukavico mnogo posla. To je posebne vrste ptič, to je »veliko vprašanje narave«, ki niso prav vedeli ž njim, ker ne gnezdi sam in tudi svojih mladičev ne pita. Ljudje, ki bi radi tajili smoternost v naravi, so se sklicavali tudi na kukavico, češ, to vendar ni smoterno, da kukavica niti gnezda ne dela in niti mladičev ne pita. — Dr. Altum nam je v knjigi »Ptič in njegovo življenje« razložil to skrivnost narave in dokazal kako upravit, da morajo kukavici drugi ptički jajčka valiti in njene mladiče pitati, zopet kaže, kako je v naravi vse namenu primerno urejeno. Tako-le opiše zanimivo kukavico v gospodarstvu narave:

Kukavica je gozdni ptič, prav posebno navezan na gozd zaradi živeža. Hrani se namreč s kosmatimi gosenicami gozdnih najhujših škodljivcev. Teh vrst gosenice se nekatera leta grozno razmnože, in so že same v veliko kvar gozdu. Tu pa pride ogroženemu gozdu na pomoč kukavica, ker ta edina rada žre kosmate gosenice, katerih drugi ptiči ne marajo, ker se jim gosenične bodice zadirajo v goltancu, v želodcu, v kožo ter jim povzročajo

hudo vnetje. Kukavica ima pa tako ustvarjen goltanec in želodec, da ji kosmate gosenice diše kot posebne vrste dobra pečenka.

Kukavica je na srečo gozda in njenega gospodarja zelo požrešna, in konča na tisoče škodljivega mrčesa.

Spomladi pride kukavica kmalu k nam, ker najde cela gnezda gosenic, ki so prezimljale, in tu v kratkem času iztrebi in uniči neizmerno groznih kvarljivcev. S svojim kukanjem privabi v gozd tudi druge poznejše ptice-selivke, ki ji tudi mimogrede pridno pomagajo pri njenem delu.

Zakaj pa kukavica ne dela gnezda, zakaj ne vali svojih mladičev? — Mesec maj, junij in julij, kjer se zleže največ gosenic, to so meseci, ko drugi ptiči gnezdo znašajo in vale mladiče. V tem času ima kukavica največ posla z uničevanjem gozdnega mrčesa, ako bi se mudila z gnezdenjem in valenjem, bi bilo to v veliko škodo gozdu. Sploh pa je narava poskrbela, da drugi ptiči to delo zanjo opravijo, in ima kukavica svoje perje na spodnjem delu telesa tako vzravnano, da ne more valiti mladičev, stranskih peres spodnjega dela ne more tako gibati, da bi prišlo dovolj zraka do jajček.

Kukavica je torej v tem oziru zelo zanimiva, ker nam kaže, kako lepo je v življenju narave uravnano življenjsko ravnotežje, in sicer kakor ta slučaj kaže večkrat na prav čudovit način. Tudi v tem posebnem slučaju si smotrenost v naravi nad vse lepo pokaže. — Slavite Gospoda vse ptice pod nebom!

Ako smo zaprti, ne smemo vzeti črevo dražečih, želodec slabečih odvajalnih sredstev, temveč Fellerjeve želodec krepcajoče, ne dražeče, nalahno odvajalne rabarbarske kroglice z zn. »Elsa-Pillen«. To rastlinsko naravno želodčno sredstvo je več vredno nego vsa umetno pripravljena odvajalna sredstva, nego vse črevo dražeče mineralne vode. Tudi ženske in otroci se ga ne branijo. 6 škatlic pošlje franko za samo 4 K 40 h lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 331 (Hrvatska). Moralo bi biti vedno pri hiši, istotako preizkušeno zanesljiv Fellerjev »Elsa-Fluid«, 12 steklenic franko 6 kron. (ef)

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kопitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela

Krajevni znaki za »Orle«, kokarde in pentlje z napisu za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Ugodna prilika za živinorejce, kupce, prodajalce

Ako želite kupiti ali prodati: konje, debele vole, plemenske vole, bike, krave breje in s teleti, teleta za klanje, breje svinje, plemenske prasce, pitane prašiče, plemenske koze, kozličke, ovce in belgijske zajce, se oglasite ustmeno ali pismeno (znamko za odgovor!) v pisarni Vnovčevalnice za živino, Ljubljana, Dunajska cesta 29, vsak delavnik od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 6. ure popoldne, kjer bode te zahtevano žival kupili, oziroma prodali. ♦♦♦♦

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Klovor.